

zich elitair beperkt zou hebben tot een kleine, eigen groep, teruggetrokken uit de wereld, is een karikaturale voorstelling. Wel wilde Wesley een vernieuwde kerk, een gemeente des Heren vol leven. Hij verlangde naar een gemeenschap, met een clergy en een laity vol roepingsbesef, genietend van hun samenzijn, waarover zij zongen: 'And if your fellowship below / In Jesus be so sweet / What lights of rapture shall we know / When round his throne we meet'.

Wij kwamen tegen dat het methodisme verweten is, niet 'het volle leven' op het oog te hebben. Zo noemt Saussaye het een verderfelijke dwaling de arbeid van het verstand buiten te sluiten en het natuurlijke leven in te ruilen voor een gekunsteld leven.⁵⁶ Bijna nog feller uitte zich A. Verkouw, die betoogde dat het methodisme 'de rijke verscheidenheid voorbijziet welke de scheppende macht Gods ook in de menschheid heeft aangebracht'.⁵⁷ Die beschuldiging geldt de man, die vol was van zijn 'calling to fulfil' nl.: 'To serve the present age ... O may it all my powers engage, to do my masters will'. Het Engeland na hem is anders geweest dan het vóór hem was. De criticus heeft niet verdisconteerd dat voor Wesley de aardse mogelijkheden op zich niet allesbepalend waren, maar hun belang ontleenden aan het eeuwigheidsperspectief waaronder zij bezien konden worden. A. Kuyper deelde met Saussaye en Verkouw de negatieve kijk op het methodisme voor politiek en sociaal leven. Hij schreef dat men in deze kring vaak het verband niet zag tussen de christelijke religie en staatsbeleid en zich tevreden stelde met de eerbiediging van de redelijke eisen van recht en eerlijkheid en het voorkómen van belemmeringen voor de christelijke prediking.⁵⁸ In dit verband gaf hij mede af op het ontbreken van een wetenschappelijke basis, waartegenover zijn Vrije Universiteit heerlijk uitkwam. 'Aan de Anabaptisten, aan de methodisten, aan de Piëtisten had ieder het gezien, hoe weinig zonder eigen schoolstichting, de wetenschap met een verheffing op geestelijk gebied beklijft. In wezen sectarisch, kan zulk een geestesbeweging geen algemeen menschelijk, geen 't al omvattend karakter aannemen ... Slavinne te zijn is de rol die mensen deze basterdwet-

56. Uit een brief van Saussaye aan J.J.P. Valetton, geciteerd in H.H. Meulenbelt, *De prediking van D. Chantepie de la Saussaye*, Nijmegen, 1907, 23. Saussaye zat dit zo hoog dat hij er lezingen over hield. H.J. Koenen vertelt in zijn Dagboek (aanwezig in het Réveil-archief), p. 78, van zo'n referaat in 1863.

57. A. Verkouw, 'Iets over het methodisme'. In: *SWV*, 1873, 1085.

58. In een brief aan A.F. de Savornin Lohman d.d. 15 februari 1890, geciteerd in G. Fafie, *Friedrich Julius Stahl*, Rotterdam, 1975, 181.